

Jaarstukken 2018

16 mei 2019

INHOUD

	pagina
Bestuursverslag	3-9
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2018	10
Staat van baten en lasten 2018	11-12
Toelichting op de jaarrekening	13-36
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	37-39
Bijlagen	
Staat van activa 2018	40
Provinciale subsidieverantwoording 2018	41-42

Bestuursverslag

Voorwoord

Stichting Bibliotheekservice Fryslân (BSF) heeft zich de afgelopen jaren volop ontwikkeld. Soms was onze rol vooral dienstbaar en servicegericht. Op andere momenten juist onafhankelijk en met een zelfstandige koers.

De Friese bibliotheken hebben in ons werk een belangrijke plek. Uit het werk voor bibliotheken is de BSF ontstaan. Om voor bibliotheken dé expert bij uitstek te blijven, ontwikkelen we onszelf continu. Tegelijkertijd breiden we ons speelveld uit. Om met de kennis en ervaring die we hebben opgebouwd ook andere culturele instellingen en maatschappelijke organisaties verder te helpen. Inmiddels werken we voor 15 culturele instellingen (incl. 5 bibliotheekorganisaties) en maatschappelijke organisaties. Zij vormen in onze provincie de basis voor toegang tot kennis, talentontwikkeling, verdieping en ontmoeting. Samen hebben zij impact op de Friese samenleving. En daaraan willen wij bijdragen; zowel vanuit ons facilitair bedrijf als vanuit ons kennis- en innovatiecentrum.

Zoals vastgesteld wordt samenwerking met en dienstverlening aan de bibliotheken gecontinueerd en daar waar mogelijk verbeterd, de dienstverlening aan recent geworven klanten/relaties is deels nog uitgebreid en er zijn weer nieuwe klanten bij gekomen.

Mede dankzij een bedrijfsvoering dat we als "sober doch humaan" kunnen omschrijven is het ons gelukt om na een aantal jaren van stevige terughoudendheid weer te kunnen vaststellen dat Bibliotheekservice Fryslân er in financieel opzicht gezond voorstaat.

Bibliotheekwet

In het productverslag van 2015 meldden we dat per 1 januari 2015 de nieuwe Bibliotheekwet van kracht is. De Bibliotheekwet regelt op hoofdlijnen op welke wijze de drie overheidslagen verantwoordelijk zijn voor het in stand houden van een volwaardige bibliotheekvoorziening. De digitalisering van de openbare bibliotheek wordt vooral op landelijk niveau geregeld. Duidelijk is dat voor structurele financiering daarvan de Rijksoverheid belast is. De Provincie als tweede overheidslaag is vooral belast met een viertal programma's:

- Netwerkkondersteuning
- Meewerken aan collectiebeleid
- Innovatie
- Interbibliotheecair leenverkeer

Naast deze vier in de wet genoemde taken kan de Provincie aanvullende opdrachten aan de POI (Provinciale Ondersteunings Instelling) meegeven. In Friesland betreft dit bijvoorbeeld ondersteunen van Friese taal en cultuur.

Producten

De producten van BSF passen binnen de doelstellingen van de beleidsnota Grinzen Oer van de provincie Fryslân en in het bijzonder binnen de beleidslijn Mienskip voor het onderdeel Bibliotheken. Voor de uitvoering van deze producten ontvangt BSF provinciale subsidie. Daarnaast passen de gesubsidieerde producten binnen de taakvelden die zijn geformuleerd in de bibliotheekwet.

Taken:

- Ondersteunen basisbibliotheken bij het op peil houden van het voorzieningenniveau;
- Ondersteunen basisbibliotheken met uitvoerende taken met een bovenlokaal karakter: organiseren onderling leenverkeer en afstemmen collectiebeleid met de basisbibliotheken en landelijke collecties, stimuleren Friese literatuur in lokale collecties;
- Bijeenbrengen landelijke en lokale initiatieven bij ontwikkeling en invoering nieuwe en innovatieve concepten;
- Ondersteunen extra facultatieve taken: (lokaal) implementeren van landelijke ontwikkelingen rond leesbevordering, informatievaardigheden & mediawijsheid en brengen lokale initiatieven onder de aandacht van landelijke instellingen;
- Zorgen voor goede lokale uitwerking van centrale aanpak rond komst digitale bibliotheek: implementeren landelijk ontwikkelde digitale diensten bij lokale bibliotheken;
- Stimuleren functioneren en versterken netwerk en samenwerkingsverbanden voor verbeteren efficiency en kwaliteit.

Overig

De taken op het gebied van Administratie, Kantoorautomatisering, Vormgeving en Mediaverwerking worden vanaf 2015 volledig doorberekend aan bibliotheken. Op contractbasis worden deze diensten ook geleverd aan een steeds breder wordende groep organisaties uit Welzijn, Cultuur, Kunsteducatie en Onderwijs.

Liquiditeit / Werkkapitaal

De liquiditeit heeft zich in 2018 als gevolg van het negatieve exploitatiesaldo en een hogere besteding op groot onderhoud ongunstig ontwikkeld, maar wel minder ongunstig dan begroot. Bij de begroting werd uitgegaan van een achteruitgang van € 344.700, terwijl het saldo in de praktijk € 298.100 is gedaald.

Het werkkapitaal is ultimo 2018 ten opzichte van 2017 met € 214.900 gedaald. Belangrijkste verschil tussen de mutatie liquiditeit en mutatie werkkapitaal betreft kosten groot onderhoud die ten laste van de voorziening groot onderhoud huisvesting zijn gebracht (€ 40.000).

In 2018 is een bedrag van € 123.600 overbesteed op de toegekende provinciale boekjaarsubsidie die beschikbaar was voor de subsidiabele taken. Begroot voor 2018 was een overbesteding van € 94.100. De extra overbesteding heeft grotendeels incidentele achtergronden als oorzaak.

Financiële stand van zaken

Al deze ontwikkelingen, tezamen met de uitvoering van de reguliere taken, heeft geleid tot een negatief resultaat over het jaar 2018 van € 110.038 waar een negatief resultaat van € 61.153 (voor onttrekking/dotatie aan reserves) was begroot.

Toegekend is een boekjaarsubsidie van € 3.062.200, besteed aan subsidiabele producten is € 3.185.847 per saldo een overbesteding van € 123.647; dit bedrag is volledig verwerkt als een onttrekking aan de Algemene Reserve aangezien de Reserve Provinciaal Beleid geen saldo heeft.

Op de niet-subsidie projecten is een negatief resultaat geboekt van € 35.350; op de producten binnen de niet-subsidie dienstverlening is derhalve een positief resultaat geboekt van € 48.958.

Overige opvallende elementen in het exploitatieresultaat 2018:

- Opbrengst dienstverlening € 81.500 hoger dan begroot als gevolg van dienstverlening aan nieuwe partners en uitbreiding bij bestaande partners, opbrengsten zijn ook € 41.200 hoger dan in 2017.
- Hoge incidentele (advies)kosten met betrekking tot positie bestuurder, AVG en fiscaliteiten (€ 66.800).
- Externe Projectopbrengsten zijn € 12.900 hoger dan begroot, en zijn € 4.900 lager dan in 2017.

Eigen vermogen

De provincie stelt in de algemene subsidievoorwaarden 2013 eisen aan zowel de dotatie aan als de hoogte van de bestemmingsreserve gerelateerd aan de subsidiabele producten.

De subsidievoorwaarden stellen dat de maximale bestemmingsreserve 25% van de boekjaarsubsidie mag zijn en de maximale dotatie aan de bestemmingsreserve 10% van de boekjaarsubsidie. Uitgaand van de Reserve Provinciaal Beleid, die in 2014 specifiek hiervoor gevormd is, voldoet BSF ultimo 2018 aan deze voorwaarden.

In verband met de niet begrote onttrekking van de mobiliteitsreserve, wordt bij de winstbestemming 2018 een dotatie aan de Mobiliteitsreserve voorgesteld. Gehanteerd uitgangspunt hierbij is een gewenst niveau van +/- 3% van de directe formatiekosten.

De verkorte begroting 2019 ziet er als volgt uit:

Provinciale boekjaarsubsidie	€ 3.111.195	
Overige opbrengsten	€ 1.542.657	
		€ 4.653.852
Personeelskosten	€ 3.189.680	
Overige bedrijfskosten	€ 1.471.319	
		€ 4.660.999
Begroot resultaat boekjaar 2019		<u>€ -7.147</u>

VERGELIJKENDE KENGETALLEN

Bibliotheekservice Fryslân

A. SOLVABILITEIT

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de organisatie in staat is op lange termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitspositie geeft de situatie weer per einde boekjaar, en is dus een momentopname.

	2018	2017	2016	2015
Verhouding eigen vermogen / totaal vermogen	0,44	0,42	0,41	0,39
Verhouding eigen vermogen / vreemd vermogen	0,80	0,73	0,70	0,64
Verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen	0,56	0,58	0,59	0,61

B. LIQUIDITEIT

De liquiditeit geeft de mate aan waarin de organisatie in staat is op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De liquiditeitspositie geeft de situatie weer per einde boekjaar, en is dus een momentopname. Het kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen de kortlopende vorderingen en -schulden.

	2018	2017	2016	2015
Current ratio	0,88	1,11	1,16	1,09
Netto werkkapitaal	€ 102.626-	€ 112.328	€ 149.147	€ 66.879

C. OMZET EN RENTABILITEIT

De rentabiliteit geeft het rendement aan dat de organisatie in het boekjaar heeft behaald.

	2018	2017	2016	2015
Winst-marge (Winst / Totale omzet)	-2,3%	1,2%	3,0%	-2,0%
Rentabiliteit totaal vermogen (Winst / Totaal verm.)	-5,3%	2,3%	5,9%	-4,3%

D. PERSONEEL

	2018	2017	2016	2015
Aantal fte's obv urenregistratie	48,69	48,71	46,06	46,11
Omzet per 1 fte medewerker	€ 98.294	€ 97.501	€ 101.190	€ 97.677
Omzet per 1 fte medewerker (excl. prov. subsidie)	€ 34.882	€ 34.121	€ 35.025	€ 31.874
Personeelskosten per 1 fte medewerker *	€ 63.642	€ 59.013	€ 56.952	€ 53.654
Personeelskosten per € 100,-- omzet *	€ 64,75	€ 60,53	€ 56,28	€ 54,93

* Personeelskosten gecorrigeerd voor bijzondere en/of incidentele posten

Raad van Toezicht

Samenstelling

De raad van toezicht onderschrijft de negen principes van de Governance Code Cultuur en het naleven hiervan is vastgelegd in het reglement raad van toezicht.

Bij de feitelijke start van de raad per 1 januari 2012 is gekozen voor een brede samenstelling met zeven leden, waarvan één lid door overlijden in 2015 is weggevallen. De leden zijn na een openbare procedure benoemd, waarbij de voorzitter de procedure heeft begeleid nadat hij daarvoor was aangezocht door het voormalige bestuur.

Uit eerdere zelfevaluaties is gebleken dat er voldoende ruimte wordt ervaren voor eigen inbreng, gelijkwaardigheid en evenwicht binnen de raad. Afhankelijk van het onderwerp kunnen de leden hun expertise voldoende inbrengen en heeft het lidmaatschap meerwaarde voor de organisatie. Daarnaast heeft de raad uitgesproken behoefte te hebben aan het jaarlijks afleggen van een werkbezoek en het verwerven van kennis via deelname aan werkconferenties. In 2018 is aan deze wens echter geen invulling gegeven omdat de focus van de raad naar andere zaken is uitgegaan.

De vermelde gegevens zijn achtereenvolgens: naam, bestuursfunctie, benoeming en jaar van herbenoeming/aftreden:

Theunis Piersma	Voorzitter	12-7-2011	2019
Sjoerd Kremer	Vicevoorzitter	1-1-2012	2018
Jan Lolke Dijkstra	Lid	1-1-2012	2020
Irene Rensen	Lid	1-1-2012	2020
Jan van Rijs	Lid	1-1-2012	2019
Magriet van der Werff	Lid	1-1-2012	2018

In de raad zijn in ieder geval de volgende deskundigheden vertegenwoordigd: bestuurlijke, financiële, juridische, bibliotheekervaring en ondernemerschap.

Leden van de raad zijn maximaal eenmaal herbenoembaar, hetgeen neerkomt op een maximale zittingstermijn van acht jaar. Bij het vaststellen van het rooster van aftreden is afgesproken, teneinde een collectief vertrek van de leden van de RvT te voorkomen, niet een ieder de volledige termijn(en) te laten afmaken. Om die reden is er na 7 jaar per 31-12-2018 een eind gekomen aan de zittingstermijn van Sjoerd Kremer en Magriet van der Werff. Beide leden zijn wij veel dank verschuldigd voor hun bijdrage als ervaren toezichthouder binnen de raad. Sjoerd Kremer is als vicevoorzitter de steun en toeverlaat van de voorzitter geweest, ook in de rol als werkgever van de directeur-bestuurder. Magriet van der Werff heeft vanuit de raad de relatie met de OR goed onderhouden. In het laatste kwartaal is een procedure gestart om begin 2019 in de opvolging te voorzien.

Activiteiten

De raad van toezicht kwam in 2018 zeven keer bij elkaar, waarvan vier keer regulier, twee keer i.v.m. de ziekmelding van de directeur-bestuurder Jacques Malschaert en een keer om kennis te maken met de nadien te benoemen tijdelijke interim directeur-bestuurder Hans van Prooijen. De directeur-bestuurder was alleen aanwezig bij de eerste vergadering van de raad. De raad gaf goedkeuring aan het besluit van de directeur-bestuurder over ondermeer de jaarrekening. Het accountantsverslag is in aanwezigheid van de accountant besproken. Jan Lolke Dijkstra heeft meegedaan aan een proces om tot een nieuwe accountant voor de BSF en de betrokken bibliotheekorganisaties te komen.

Verder kwamen tijdens de reguliere vergaderingen en tijdens een extra overleg met het MT de vier belangrijkste strategische dossiers aan de orde: de herstructurering van de culturele infrastructuur in Fryslân, het Fries Bibliothekennetwerk, de serviceorganisatie Redbot en de noordelijke samenwerking tussen de BSF, de beide verwante organisaties in Groningen en Drenthe en de Rijnbrinkgroep van Gelderland en Overijssel. In 2016 is besloten geen vergaande samenwerkingsarrangementen aan te gaan binnen een noordelijke context. Het inhoud geven aan het cultureel ondernemerschap en de financiële stand van zaken zijn vaste punten van aandacht voor de raad. Door middel van kwartaalrapportages wordt de raad tussentijds op de hoogte gehouden van de financiële ontwikkelingen van de BSF.

De raad van toezicht heeft in november het jaarlijkse overleg gevoerd met de ondernemingsraad. Onderwerpen van gesprek waren een terugblik 2018 met het terugtreden van de directeur-bestuurder, de vooruitblik 2019 met de benoeming van een tijdelijke interim directeur-bestuurder, de samenstelling van de OR, de toekomstige wisselingen in de samenstelling van de raad en de relatie met de portefeuillehouder binnen de raad van toezicht. Daarnaast was er extra overleg en ook een adviesaanvraag i.v.m. de benoeming van een tijdelijke interim directeur-bestuurder.

De voorzitter van de raad heeft tweemaal regulier overleg gevoerd met de directeur-bestuurder en tweemaal informeel. Het gebruikelijke overleg met de gedeputeerde, waarbij vanuit Bibliotheekservice Fryslân de directeur-bestuurder en de voorzitter van de raad aanwezig zijn, is begin 2018 gehouden.

Werkgeversrol voor de directeur-bestuurder

De raad van toezicht vervult de werkgeversrol voor de directeur-bestuurder. De ziekmelding van de directeur-bestuurder in april heeft tot veel extra overleg van de voorzitter en de vice-voorzitter van de raad geleid, zowel binnen als ook buiten de BSF. De raad en de directeur-bestuurder hebben in goed overleg besloten dat de wegen uit elkaar gaan. Na ruim zeven jaar neemt de directeur-bestuurder Jacques Malschaert afscheid van de BSF.

Waardering

Jacques Malschaert heeft als directeur-bestuurder de organisatie succesvol door een reorganisatie geleid en onder zijn verantwoordelijkheid zijn de banden in het Fries Bibliothekennetwerk versterkt door onder andere meerjarige afspraken met elkaar te maken op het gebied van facilitaire ondersteuning. Ook is het cultureel ondernemerschap van de BSF tot ontwikkeling gekomen. Het werkveld van de BSF is daarmee aanzienlijk verbreed en heeft gezorgd voor een stabiele basis waarop de organisatie verder kan bouwen.

De BSF groeit nu verder richting een netwerkorganisatie. Een organisatie die samen met bibliotheken, culturele en maatschappelijke partners werkt aan projecten die bijdragen aan een leven lang leren, zodat iedereen mee kan blijven doen aan de samenleving.

De raad van toezicht en de organisatie bedanken Jacques Malschaert voor zijn bijdrage de afgelopen zeven jaar en wensen hem succes bij zijn verdere loopbaan.

De raad spreekt verder ook zijn waardering uit voor de aanpak en inzet van het MT, de bestuurssecretaris, de ondernemingsraad en de medewerkers van de BSF om de periode zonder directeur-bestuurder zo soepel mogelijk te overbruggen en wenst de interim directeur-bestuurder veel succes en plezier bij zijn tijdelijke klus bij de BSF.

Leeuwarden, 16 mei 2019

drs. Theunis R. Piersma
Voorzitter raad van toezicht BSF

Hans van Prooijen
directeur-bestuurder a.i.

BALANS PER 31 DECEMBER 2018*Bibliotheekservice Fryslân**na resultaatbestemming*

ACTIVA	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
1. Materiële vaste activa		
Gebouwen/terreinen	€ 1.176.632	€ 1.159.511
Machines/installaties	€ 58.650	€ 53.173
Overige bedrijfsmiddelen	€ 107.288	€ 115.267
Totaal materiële vaste activa	€ 1.342.570	€ 1.327.951
2. Vlottende activa		
2a. Voorraden	€ 7.256	€ 3.659
2b. Debiteuren	€ 317.649	€ 351.926
2c. Overige vorderingen	€ 29.003	€ 82.572
2d. Liquide middelen	€ 380.135	€ 678.287
Totaal vlottende activa	€ 734.042	€ 1.116.444
Totaal activa	€ 2.076.612	€ 2.444.395

PASSIVA	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
3. Eigen vermogen		
3a. Stichtingskapitaal	€ 45	€ 45
3b. Algemene Reserve	€ 770.533	€ 850.072
3c. Bestemmingsreserves	€ 150.817	€ 181.314
Totaal eigen vermogen	€ 921.395	€ 1.031.431
4. Voorzieningen	€ 139.731	€ 170.424
5. Langlopende schulden	€ 178.818	€ 238.424
6. Kortlopende schulden		
6a. Crediteuren	€ 186.754	€ 361.047
6b. Overige schulden	€ 649.914	€ 643.069
Totaal kortlopende schulden	€ 836.668	€ 1.004.116
Totaal passiva	€ 2.076.612	€ 2.444.395

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
BATEN			
7. Provinciale subsidie	€ 3.062.200	€ 3.062.200	€ 3.062.200
8. Opbrengst dienstverlening	€ 1.561.309	€ 1.479.809	€ 1.520.096
9. Opbrengst projecten	€ 136.939	€ 124.041	€ 141.896
10. Overige provinciale subsidies	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Totaal baten	€ 4.785.448	€ 4.691.050	€ 4.749.192
LASTEN			
11. Personeelskosten	€ 3.199.924	€ 3.039.275	€ 2.954.995
12. Automatiseringskosten	€ 473.518	€ 480.941	€ 469.964
13. Kosten kennis en innovatie	€ 284.716	€ 291.323	€ 360.179
14. Huisvestingskosten	€ 171.230	€ 165.895	€ 151.676
15. Kosten collectie en media	€ 86.762	€ 102.000	€ 100.078
16. Projectkosten	€ 351.466	€ 374.057	€ 333.102
17. Afschrijvingen	€ 49.233	€ 71.373	€ 54.207
18. Bestuur- en organisatiekosten	€ 63.407	€ 70.600	€ 89.094
19. Transportkosten	€ 71.593	€ 61.150	€ 61.052
20. Bureaukosten	€ 66.091	€ 50.855	€ 62.830
21. Administratiekosten	€ 65.323	€ 33.950	€ 40.747
Totaal lasten	€ 4.883.263	€ 4.741.419	€ 4.677.922
	€ -97.815	€ -50.369	€ 71.270
22. Rentebaten	€ 60	€ 1.500	€ 773
23. Rentelasten	€ -12.283	€ -12.284	€ -14.930
Resultaat voor belastingen	€ -110.038	€ -61.153	€ 57.113

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Resultaatbestemming			
<u>Onttrekking reserves</u>			
Algemene reserve	€ 79.541	€ -	€ 26.171
Reserve Productontwikkeling	€ 35.350	€ -	€ 20.189
Reserve Mobiliteit	€ 33.147	€ -	€ 30.000
Reserve Provinciaal Beleid	€ -	€ 94.105	€ 18.859
	€ 148.038	€ 94.105	€ 95.219
<u>Toevoeging reserves</u>			
Algemene reserve	€ -	€ 32.952	€ 117.332
Reserve Mobiliteit	€ 38.000	€ -	€ 35.000
Reserve Provinciaal Beleid	€ -	€ -	€ -
	€ 38.000	€ 32.952	€ 152.332
Totaal resultaatbestemming	€ -110.038	€ -61.153	€ 57.113

KASTROOMOVERZICHT 2018*Bibliotheekservice Fryslân*

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Kasstroomoverzicht		
Bedrijfsresultaat	€ -97.815	€ 71.270
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	€ 49.233	€ 54.207
Mutatie Voorzieningen	€ -30.693	€ 6.001
Mutaties werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	€ 87.133	€ -45.342
Mutatie voorraden	€ -3.596	€ 998
Mutatie kortlopende schulden	<u>€ -163.852</u>	<u>€ 37.997</u>
	<u>€ -80.315</u>	<u>€ -6.347</u>
	€ -159.590	€ 125.131
Ontvangen interest	€ 773	€ 2.823
Betaalde interest	<u>€ -15.879</u>	<u>€ -15.879</u>
	<u>€ -15.106</u>	<u>€ -13.056</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	€ -174.696	€ 112.075
Investerings in materiële vaste activa	<u>€ -63.851</u>	<u>€ -55.093</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	€ -63.851	€ -55.093
Aflossing langlopende schulden	<u>€ -59.606</u>	<u>€ -59.606</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	€ -59.606	€ -59.606
Toename/afname geldmiddelen	<u>€ -298.153</u>	<u>€ -2.624</u>
Saldo liquide middelen 1 januari	€ 678.287	€ 680.911
Saldo liquide middelen 31 december	<u>€ 380.135</u>	<u>€ 678.287</u>
Mutatie liquide middelen	€ -298.152	€ -2.624

Algemeen

Voornaamste activiteiten

Stichting Bibliotheekservice Fryslân is opgericht op 16 maart 1961 en is statutair gevestigd te Leeuwarden. De stichting heeft ten doel het ondersteunen van de bibliotheken in Fryslân bij beleidsontwikkeling; het verrichten van facilitaire diensten en het aanbieden van producten aan de bibliotheken in Fryslân, alsmede natuurlijke partnerorganisaties van bibliotheken als (sociaal)culturele instellingen, onderwijs, overheden en welzijnsorganisaties; het entameren van vernieuwingsprojecten ten behoeve van de bibliotheken in Fryslân; het bevorderen van de relatie tussen het bibliotheekwerk in Fryslân en het landelijk bibliotheekwerk; en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, richtlijn 640 "Organisatie zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Continuïteit

De jaarrekening 2018 is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd indien de rechtspersoon beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Indien sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa (vervolg)

Overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage van de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. De toegepaste afschrijvingspercentages worden genoemd bij de toelichting op de balanspost.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Periodiek groot onderhoud wordt verwerkt via een voorziening voor groot onderhoud.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Onderhanden projecten

In de waardering van onderhanden projecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project en andere externe kosten die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), begrepen.

De toerekening van opbrengsten en kosten op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode) per balansdatum. Uitgaven die verband houden met projectkosten die na de balansdatum tot te verrichten prestaties leiden, worden als activa verwerkt indien het waarschijnlijk is dat ze in een volgende periode zullen leiden tot opbrengsten. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten als last verwerkt.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Eigen vermogen

Stichtingskapitaal

Het ingebrachte beginkapitaal bij oprichting van de stichting.

Algemene reserve

Reserve waarin het resultaat na resultaatbestemming wordt gemuteerd. Het betreft in beginsel een vrije reserve, eventuele beperkingen kunnen zijn opgelegd door de subsidieverstrekker in de subsidievoorwaarden. Hiertoe wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserve

Reserve waaraan een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven door het bestuur van de stichting. Dotaties aan en onttrekkingen ten laste van deze reserves vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. De beperkte doelstelling van de reserve wordt uiteengezet in de toelichting op de balans.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voor verwachte kosten inzake onderhoud van panden, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en de periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkend uit een meerjarenonderhoudsplan. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling**Langlopende en kortlopende schulden**

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten worden alleen verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen naar de stichting zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden ingeschat.

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald.

De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten. Zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden worden zij verantwoord als subsidie opbrengsten. Subsidies ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensaties van de stichting voor de kosten van een actief worden systematisch in de staat van baten en lasten opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen.

Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting. De verplichting uit hoofde van beloningen tijdens dienstverband wordt gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Pensioenlasten

De stichting kent voor haar werknemers een toegezegde bijdrage regeling. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het effect van hoger toekomstige pensioenpremies. De pensioenregeling is daarom verwerkt als toegezegde bijdrage regeling; alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar zijn in de jaarrekening verantwoord.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operational leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Ontvangen rente en betaalde interest wordt opgenomen onder kasstroom uit operationele activiteiten.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

Bibliotheekservice Fryslân

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Gebouwen / Terreinen	Machines / Installaties	Ov. Bedrijfs- middelen	Totaal
<i>Boekwaarde per 1 januari:</i>				
Aanschafwaarde	€ 2.194.200	€ 115.679	€ 244.040	€ 2.553.919
Cumulatieve afschrijvingen	€ 1.034.689	€ 62.506	€ 128.773	€ 1.225.968
Boekwaarde per 1 januari	€ 1.159.511	€ 53.173	€ 115.267	€ 1.327.951
<i>Mutaties boekjaar:</i>				
Investeringen	€ 19.861	€ 19.346	€ 24.644	€ 63.851
Afschrijvingen	€ 2.740	€ 13.870	€ 32.623	€ 49.233
	€ 17.121	€ 5.476	€ -7.979	€ 14.618
<i>Stand per 31 december:</i>				
Aanschafwaarde	€ 2.214.061	€ 135.026	€ 268.684	€ 2.617.771
Cumulatieve afschrijvingen	€ 1.037.429	€ 76.376	€ 161.396	€ 1.275.201
Boekwaarde per 31 december	€ 1.176.632	€ 58.650	€ 107.288	€ 1.342.570
Afschrijvingspercentages	2,5-10%	10-20%	10-20%	

Overzicht van investeringen

	<i>Werkelijk</i>	<i>Begroting</i>
Gebouwen/terreinen	€ 19.861	€ 25.000
Machines/installaties	€ 19.346	€ 4.500
Computers, hard- en software	€ 24.644	€ 225.000
Kantoorinventaris	€ -	€ 20.000
Totaal investeringen	€ 63.851	€ 274.500

Toelichting op de mutaties in de materiële vaste activa

Gerealiseerde investeringen zijn lager dan begroot. Een deel van de voor 2018 begrote ICT investering is eind 2017 al gerealiseerd, gelijktijdig wordt een deel van de ICT investering die begroot is voor 2018 pas begin 2019 gerealiseerd.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018*Bibliotheekservice Fryslân***ACTIVA**

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
2. Vlottende activa		
2a. Voorraden	€ 7.256	€ 3.659
2b. Debiteuren	€ 317.649	€ 351.926
Overige vorderingen	€ 5.230	€ 32.981
Rente	€ 60	€ 773
Omzetbelasting	<u>€ 23.713</u>	<u>€ 48.818</u>
2c. Overige vorderingen	€ 29.003	€ 82.572
Rekening Courant	€ 236.362	€ 185.287
Spaarrekening	<u>€ 143.773</u>	<u>€ 493.000</u>
2d. Liquide middelen	€ 380.135	€ 678.287
Totaal Vlottende activa	<u>€ 734.042</u>	<u>€ 1.116.444</u>

Toelichting op de mutaties in de vlottende activa2b. Debiteuren

Het debiteurensaldo bestaat voor ongeveer 76% uit vorderingen op bibliotheken in het kader van (maatwerk)dienstverlening. Een voorziening dubieuze debiteuren is niet nodig geacht.

2d. Liquide middelen

De banktegoeden worden gehouden bij de Rabobank en ABN AMRO Bank. Deze tegoeden staan ter vrije beschikking.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018*Bibliotheekservice Fryslân***PASSIVA****3. Eigen vermogen***Verloop overzicht eigen vermogen, na voorgestelde resultaatverdeling.*

	Saldo per 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo per 31-12-2018
3a. Stichtingskapitaal	€ 45	€ -	€ -	45
3b. Algemene Reserve	€ 850.072	€ -	€ 79.541	770.533
3c. Bestemmingsreserves				
Reserve Productontwikkeling	€ 103.135	€ -	€ 35.350	67.785
Reserve Mobiliteit	€ 78.179	€ 38.000	€ 33.147	83.032
Reserve Provinciaal Beleid	€ -	€ -	€ -	-
	€ 181.314	€ 38.000	€ 68.497	150.817
Totaal eigen vermogen	€ 1.031.431	€ 38.000	€ 148.038	€ 921.395

Toelichting op de mutaties in de reserves**Algemene Reserve**

De onttrekking/dotatie aan de algemene reserve betreft het gedeelte van het exploitatieresultaat dat resteert na verwerking van de onttrekking/dotatie aan de bestemmingsreserves.

Reserve Productontwikkeling

Tot de vorming van de reserve productontwikkeling is besloten in 2011. Doelstelling van deze reserve is het financieren van de ontwikkeling van zowel bestaande als nieuwe activiteiten, producten en diensten.

In 2018 zijn een aantal extern gefinancierde projecten afgerond, waarbij per saldo de externe opbrengsten niet voldoende waren om de totale kosten te kunnen dekken. Het nadelig projectsaldo van deze projecten (totaal € 35.300) is ten laste van deze reserve gebracht. Belangrijkste projecten hierbij zijn FryskLab (€ 18.200) en vier KEK projecten (€ 13.200) waar sprake is van een tekort aan opbrengsten om de kosten in het boekjaar te dekken.

Reserve Mobiliteit

De reserve mobiliteit is gevormd in 2009. Doelstelling van deze reserve is het financieren van de begeleiding van in-, door- of uitstroom van medewerkers naar een passende werkplek binnen of buiten de organisatie.

De onttrekking van € 33.100 betreft kosten in verband met het vertrek van medewerker(s). De dotatie van € 38.000 is gebaseerd op een gewenst niveau van ongeveer 3% van de directe formatiekosten.

PASSIVA

3. Eigen vermogen (Vervolg)

Reserve Provinciaal Beleid

De reserve provinciaal beleid is in 2014 gevormd en heeft als doel te fungeren als reserve voor de mogelijke over- of onderbesteding van producten en diensten die onderdeel zijn van de provinciale subsidiebeschikking.

Voor 2018 was een boekjaarsubsidie toegekend van € 3.062.200, in totaal is besteed aan subsidiabele producten conform de productafrekening € 3.185.847; per saldo € 123.647 te onttrekken aan de reserve.

Per begin boekjaar 2018 heeft deze reserve een € 0 saldo, waardoor de overbesteding van de subsidie ten laste van de algemene reserve is gebracht. Vanwege de vierjarige beschikking bestaat de mogelijkheid dat deze onttrekking nog gecompenseerd kan worden door een mogelijke onderbesteding op de provinciale subsidie in 2019 en/of 2020.

Zowel de dotatie aan de Reserve Provinciaal Beleid als de hoogte van deze reserve voldoet aan de van kracht zijnde algemene subsidievoorwaarden van de provincie Fryslân (2013).

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

Bibliotheekservice Fryslân

PASSIVA

4. Voorzieningen

Verloopoverzicht voorzieningen

		Saldo per 1-1-2018		Toevoeging		Onttrekking		Saldo per 31-12-2018
Voorziening groot onderhoud huisvesting	€	152.503	€	7.870	€	40.008	€	120.365
Voorziening jubilea	€	17.921	€	1.445	€	-	€	19.366
Totaal voorzieningen	€	170.424	€	9.315	€	40.008	€	139.731

Toelichting op de mutaties in de voorzieningen

Voorziening groot onderhoud huisvesting

Om in de exploitatie rekening te houden met de lange termijn kosten van groot onderhoud aan het pand worden jaarlijks bedragen gereserveerd om deze onderhoudskosten in de toekomst te kunnen financieren en te kunnen spreiden over de jaren. Op basis van het in 2014 herziene onderhoudsplan is de omvang van de benodigde middelen en de jaarlijkse dotatie met ingang van 2015 vastgesteld op € 7.870.

De voorziening groot onderhoud is in 2018 geactualiseerd, rekening houdend met de doorgevoerde herinrichtingsplannen, en de jaarlijkse dotatie is met ingang van boekjaar 2019 op € 9.201 vastgesteld.

Gedurende 2018 is de voorziening belast voor een bedrag van € 40.008 in verband met het schilderwerk en de vloeren na de verbouwing van de begane grond en de renovatie van het dak van het magazijndeel van het pand.

Voorziening jubilea

Deze voorziening betreft de verplichtingen voor beloningen tijdens het dienstverband, die niet binnen twaalf maanden worden uitbetaald (jubileumuitkeringen). Deze voorziening is met ingang van het boekjaar 2007 opgenomen en is in het verslagjaar niet belast voor een jubileumuitkering aan medewerkers.

De voorziening is per ultimo boekjaar geactualiseerd naar de op dat moment geldende verplichting.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018*Bibliotheekservice Fryslân***PASSIVA****Vreemd vermogen****5. Langlopende schulden****Overzicht geldleningen***Geldlening verstrekt door**Type lening, jaar van afsluiting**Vervaldatum looptijd**rente %*Lening
bedragSaldo per
31-12-2017Aflossing
2018Saldo per
31-12-2018**Bank Nederlandse Gemeenten**

lineair	1993		€ 863.600	€ 148.897	€ 29.779	€ 119.117
15 juni	29 jaar	4,43%				

Bank Nederlandse Gemeenten

lineair	2003		€ 566.706	€ 149.133	€ 29.827	€ 119.307
1 oktober	19 jaar	4,45%				

Totaal			€ 298.030	€ 59.606	€ 238.424	
---------------	--	--	------------------	-----------------	------------------	--

Aflossingsverplichtingen 2019 onder kortlopende schulden			€ 59.606			€ 59.606
---	--	--	-----------------	--	--	-----------------

Totaal langlopende schulden			€ 238.424			€ 178.818
------------------------------------	--	--	------------------	--	--	------------------

Aflossingsverplichtingen 2020-2022						€ 178.818
Aflossingsverplichtingen 2023 ev						€ 0

De provincie Friesland heeft zich garant gesteld voor beide leningen.

Bibliotheekservice Fryslân heeft ten behoeve van deze leningen geen zekerheden afgegeven.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

Bibliotheekservice Fryslân

PASSIVA

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
6. Kortlopende schulden		
6a. Crediteuren	€ 186.754	€ 361.047
6b. Overige schulden		
<i>Schulden in verband met personeel:</i>		
Te betalen vakantiegeld	€ 91.648	€ 97.410
Saldi vakantiedagen per ultimo	€ 131.823	€ 109.545
Loonheffing / UWV afrekening	€ 135.099	€ 113.486
Pensioenfondsen	€ 77.204	€ 73.619
	<u>€ 435.774</u>	<u>€ 394.060</u>
<i>Overlopende passiva:</i>		
Vooruit ontvangen bedragen	€ 25.000	€ 55.844
Nog te betalen bedragen	€ 72.401	€ 60.982
Onderhanden werk	€ 57.133	€ 72.577
	<u>€ 154.534</u>	<u>€ 189.403</u>
<i>Aflossingsverplichtingen langlopende schulden < 1 jaar</i>	€ 59.606	€ 59.606
	€ 649.914	€ 643.069
Totaal Kortlopende schulden	<u><u>€ 836.668</u></u>	<u><u>€ 1.004.116</u></u>

Toelichting op de mutaties in de kortlopende schulden

Onderhanden werk

Het onderhandenwerk per ultimo 2018 bestaat o.a. uit een project voor de Koninklijke Bibliotheek (totaal € 23.412), Social Challenges (€ 22.025), Kunst van Lezen (€ 5.630) en Lês No (€ 6.067).

Niet uit de balans blijvende verplichtingen:

Leaseovereenkomst Friesland Lease - November 2013 - Mitsubishi Outlander - contractduur 5 jaar, jaarlijkse kosten € 11.378.

Leaseovereenkomst Friesland Lease - April 2018 - twee Iveco expeditiebussen - contractduur 4 jaar, jaarlijkse kosten € 24.600.

Huurovereenkomst Jacobs Douwe Egberts - Oktober 2018 - Barista One koffiemachine - contractduur 5 jaar, jaarlijkse kosten € 1.709.

Huurovereenkomst Jacobs Douwe Egberts - Oktober 2018 - Cafitesse 2100 koffiemachine - contractduur 5 jaar, jaarlijkse kosten € 1.891.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
--	----------------------	-------------------	----------------------

BATEN

Verschillen tov de begroting

7. Provinciale subsidie	€ 3.062.200	€ 3.062.200	€ 3.062.200
--------------------------------	--------------------	--------------------	--------------------

De provinciale boekjaarsubsidie van de provincie Fryslân is opgenomen conform besluit subsidieverlening boekjaar 2017-2020 dd. 10 januari 2017.

De beschikking voor de boekjaarsubsidie betreft een maximum en is conform ingediend subsidieverzoek. De definitieve vaststelling van de subsidie volgt na indiening door BSF van de aanvraag tot vaststelling van de subsidie over de periode 2017-2020. Deze dient uiterlijk 1 mei 2021 ingediend te worden.

Boekjaarsubsidie Provincie Fryslân	€ 3.062.200	€ 3.062.200	€ 3.062.200
------------------------------------	-------------	-------------	-------------

8. Opbrengst dienstverlening	€ 1.561.309	€ 1.479.809	€ 1.520.096
-------------------------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Directie & Staf: per saldo € 7.302 lager dan begroot

De geplande opbrengsten op advisering bibliotheekdirecties is niet gerealiseerd. Hiervoor was € 10.000 begroot. Opbrengsten post en porti € 2.700 hoger dan begroot.

Facilitair Bedrijf: per saldo € 25.509 hoger dan begroot

Dienstverlening financiële- en personeel-/salarisadministratie € 21.600 hoger dan begroot als gevolg van uitbreiding dienstverlening. Opbrengsten verhuur (€ 6.100), logistiek (€ 5.200) en catalogus (€ 1.500) hoger dan begroot. Opbrengst mediaverwerking € 9.000 lager dan begroot als gevolg van lagere aantallen aangeschafte media door bibliotheken.

ICT: per saldo € 69.679 hoger dan begroot

Opbrengst dienstverlening Bicat € 98.900 hoger dan begroot door toename maatwerk verzoeken van bibliotheken. Dienstverlening systeembeheer (€ 7.500) en advies en aanschaf ICT (€ 20.700) lager dan begroot.

Kennis- en Innovatiecentrum: per saldo € 6.386 lager dan begroot

De dienstverlening Vormgeving/Webdesign is halverwege het jaar stopgezet, waardoor de opbrengst € 39.400 lager is dan begroot. Opbrengst productontwikkeling (€ 18.100) en Educatie (€ 19.600) duidelijk hoger dan begroot. Opbrengst Marketing (€ 5.300) en Collectie (€ 1.600) lager dan begroot.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
BATEN			
Verschillen tov de begroting			
9. Opbrengst projecten	€ 136.939	€ 124.041	€ 141.896
Overige projecten, waaronder o.a.	€ 118.377	€ 124.041	€ 97.288
- FryskLab	€ 25.105		€ 39.218
- KEK Wy Meitsje	€ 19.596		
- L ês No	€ 18.321		€ 8.048
- KEK Taaltoveraars	€ 11.766		
- Maakchallenge	€ 9.475		
- FryskLab De Reis	€ 8.000		
- Maker Faire	€ 6.125		
- Koninklijke Bibliotheek: Impact door Connectie, Mediawijzermakers en Kennisnet Hype Cycle	€ 5.684		€ 20.094
- Die blauwe enveloppe	€ 5.619		
- Kunst van Lezen voor POI's	€ 4.370		
- Bibliotheek.nl			€ 9.520
- Onderwijsprogramma NHL, Friesland College			€ 7.800
Vernieuwingsprojecten, waaronder o.a.	€ 18.562	€ -	€ 44.608
- Leen een Fries (CH2018)	€ 4.050		€ 43.218
- Onderwijsprogramma Lân fan Taal	€ 14.522		
10. Overige provinciale subsidies	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000

Dit betreft de jaarlijkse subsidie die ontvangen wordt van de provincie Fryslân voor Tomke.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
--	----------------------	-------------------	----------------------

LASTEN

Verschillen tov de begroting

	€ 3.199.924	€ 3.039.275	€ 2.954.995
11. Personeelskosten			
Lonen	€ 2.173.130	€ 2.218.798	€ 2.091.844
Sociale Lasten	€ 351.954	€ 361.308	€ 329.665
Pensioenen	€ 311.839	€ 320.983	€ 300.513
Overige personeelskosten	€ 478.299	€ 417.243	€ 417.835
Af: doorbelast aan projecten	€ -115.298	€ -279.057	€ -184.862

Gemiddelde bezetting (in fte)

Contracturen	45,08	45,26	44,18
Meer/Minder uren	-0,65		0,59
Inzet derden	4,26	5,78	3,94
Totaal	48,69	51,03	48,71

Gemiddelde bezetting per afdeling (in fte)

Directie & Staf	3,55	4,56	4,65
Facilitair Bedrijf	24,79	25,01	21,88
ICT	9,84	9,78	9,80
Kennis- en Mediacentrum	10,50	11,69	12,38
Totaal	48,69	51,03	48,71

Fte's in de jaarrekening 2018 en 2017 zijn gebaseerd op de gerealiseerde urenregistratie in Afas, inclusief registratie uren derden en stagiairs MBO/HBO.

Directe salariskosten € 64.300 lager dan begroot; kosten ingeleend personeel € 78.400 hoger dan begroot. Hogere lasten ingeleend personeel grotendeels vanwege vervanging zwangerschap en ziekte.

Opleidingskosten € 31.400 lager dan begroot, kosten Werving en Selectie € 3.500 lager dan begroot.

Ten opzichte van vorig jaar zijn de overige personeelskosten per saldo € 60.500 hoger dan begroot; belangrijkste verschillen zijn hogere kosten ingeleend personeel (€ 63.900) en lagere opleidings- en wervingskosten (€ 46.700). Daarnaast waren de externe advies- en ondersteuningskosten € 60.200 hoger.

Bij de overige personeelskosten zijn de interne kosten BSF op vernieuwingsprojecten en overige projecten in mindering gebracht. Het betreft gerealiseerde uren medewerkers BSF en de opslag interne overhead (2018 totaal € 115.300; 2018 begroot totaal € 279.000; in 2017 totaal € 184.800).

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
--	----------------------	-------------------	----------------------

LASTEN

Verschillen tov de begroting

12. Automatiseringskosten	€ 473.518	€ 480.941	€ 469.964
----------------------------------	-----------	-----------	-----------

Automatiseringskosten € 7.400 lager dan begroot. Kosten licentie en onderhoud automatisering € 11.100 hoger dan begroot, kosten e-pacity en Bicat ondersteuning per saldo € 18.500 lager dan begroot.

13. Kosten kennis en innovatie	€ 284.716	€ 291.323	€ 360.179
---------------------------------------	-----------	-----------	-----------

Kosten kennis en innovatie in totaal € 6.600 lager dan begroot. Kosten marketing en communicatie € 7.300 hoger dan begroot, met name vanwege kosten website en digitale presentaties. Kosten voor educatieve programma's € 10.800 lager dan begroot.

Kosten kennisdagdelen € 5.900 lager dan begroot als gevolg van een lager aantal evenementen. Kosten productontwikkeling € 4.700 hoger dan begroot.

14. Huisvestingskosten	€ 171.230	€ 165.895	€ 151.676
-------------------------------	-----------	-----------	-----------

Huisvestingskosten in totaal € 5.300 hoger dan begroot. Kosten onderhoud en reparatie € 11.900 hoger dan begroot als gevolg van de gerealiseerde verbouwing van de begane grond. Kosten schoonmaak € 2.100 lager dan begroot. Energielasten € 6.000 lager dan begroot.

15. Kosten collectie en media	€ 86.762	€ 102.000	€ 100.078
--------------------------------------	----------	-----------	-----------

Kosten collectie en media in totaal € 15.200 lager dan begroot. Kosten aanschaf mediacollecties € 10.800 lager dan begroot, kosten mediaverwerking € 3.900 lager dan begroot.

16. Projectkosten	€ 351.466	€ 374.057	€ 333.102
--------------------------	-----------	-----------	-----------

Overige projecten, waaronder o.a.	€ 139.065	€ 114.791	€ 109.373
- FryskLab	€ 49.990		€ 61.308
- Lês No	€ 24.352		€ 7.462
- KEK Wy Meitsje	€ 22.633		
- KEK Taaltoveraars	€ 12.384		
- FryskLab De Reis	€ 11.400		
- Koninklijke Bibliotheek: Impact door Connectie, Mediawijzermakers en Kennisnet Hype Cycle	€ 6.138		€ 15.817
- Maker Faire	€ 4.628		
- Kunst van Lezen voor POI's	€ 3.870		
- Die blauwe enveloppe	€ 2.094		€ 6.559

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
--	----------------------	-------------------	----------------------

LASTEN

Verschillen tov de begroting

16. Projectkosten (Vervolg)

Vernieuwingsprojecten Totaal	€ 212.401	€ 259.266	€ 223.729
------------------------------	-----------	-----------	-----------

w.v. 2018 Vernieuwingsprojecten (nieuw):

- Innovatie SPN	€ 1.800		
- Bibliotheek design factory	€ 15.969		
- LOD Oriëntatie	€ 914		
- Data detox	€ 10.895		

w.v. 2017 Vernieuwingsprojecten (doorloop) o.a.:

- Leen een Fries (CH2018)	€ 110.000		€ 89.789
- Ontwikkeling onderwijsprogramma Lân fan Taal	€ 27.464		€ 6.070
- Experimenteelab / Innovatielab	€ 18.060		€ 23.866
- Doorontwikkeling programmering bibliotheeklabs	€ 16.185		€ 40.959
- Incidentele kansen	€ 8.435		€ 9.236
- Kwartiermakersproject "Meedoen"	€ 2.680		€ 5.086
- Kwartiermakersproject "Data en delen"			€ 14.300
- Ontwikkelen bibliotheekprogramma meertaligheid			€ 12.034
- Stimuleringsbudget best practices			€ 9.226

De dekking voor de projectkosten van de overige- en vernieuwingsprojecten 2018 en 2017 is als volgt:

- Externe projectopbrengsten	€ 136.939	€ 124.041	€ 141.896
- Ten laste van Reserve Productontwikkeling	€ 35.350		€ 20.189
- Ten laste van Reserve Provinciaal Beleid	€ 6.342	€ 74.105	€ -29.979
- Vernieuwingsbudget, onderdeel provinciale subsidie	€ 207.911	€ 207.911	€ 224.548
	€ 386.541	€ 406.057	€ 356.654

17. Afschrijvingen	€ 49.233	€ 71.373	€ 54.207
---------------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Afschrijvingen in totaal € 22.100 lager dan begroot. Dit lagere bedrag wordt volledig veroorzaakt doordat geplande investeringen op automatisering later in het jaar, of pas in 2019, hebben plaatsgevonden.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

Bibliotheekservice Fryslân

	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
--	----------------------	-------------------	----------------------

LASTEN

Verschillen tov de begroting

18. Bestuur- en organisatiekosten	€ 63.407	€ 70.600	€ 89.094
--	-----------------	-----------------	-----------------

Bestuurs- en organisatiekosten in totaal € 7.200 lager dan begroot, met als belangrijkste reden lagere kosten in- en externe communicatie (-/- € 4.000).

19. Transportkosten	€ 71.593	€ 61.150	€ 61.052
----------------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Transportkosten in totaal € 10.400 hoger dan begroot. Leasekosten expeditiebussen € 6.700 hoger dan begroot als gevolg van nieuwe contractafspraken. Onderhoudskosten € 2.200 hoger dan begroot.

20. Bureaunkosten	€ 66.091	€ 50.855	€ 62.830
--------------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Bureaunkosten in totaal € 15.200 hoger dan begroot. Kosten drukwerkverzorging € 26.200 hoger dan begroot doordat als gevolg van ziekte meer gebruik gemaakt is van externe inzet. Kosten vaste en mobiele telefonie € 3.500 lager dan begroot. Vakliteratuur en abonnementen € 2.600 lager dan begroot.

21. Administratiekosten	€ 65.323	€ 33.950	€ 40.747
--------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Administratiekosten in totaal € 31.300 hoger dan begroot hetgeen nagenoeg volledig veroorzaakt wordt door een hogere mate van gebruik van externe expertise op het gebied van AFAS.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen

TOELICHTING OP DE JAARREKENING 2018

Bibliotheekservice Fryslân

WNT-verantwoording 2018

De WNT is van toepassing op Stichting Bibliotheekservice Fryslân. Het voor Bibliotheekservice Fryslân toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Gegevens - Leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking:

Kalenderjaar:	2018	2017
Naam:	Dhr. J. Malschaert	Dhr. J. Malschaert
Functie:	Directeur-Bestuurder	Directeur-Bestuurder
Aanvang/einde functievervulling:	1-1/30-10	1-1/31-12
Omvang dienstverband:	0,83 fte	1,0 fte
(Fictieve) dienstbetrekking:	Ja, onbepaalde tijd	Ja, onbepaalde tijd
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen:	€ 111.600	€ 107.003
Beloning betaalbaar op termijn:	€ 13.819	€ 13.704
Onverschuldigd betaald:	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging:	€ 125.419	€ 120.707
Individueel toepasselijk maximum:	€ 156.896	€ 181.000
Reden waarom overschrijding is toegestaan:	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens - Leidinggevende topfunctionaris zonder dienstbetrekking:

Kalenderjaar:	2018	2017
Naam:	Dhr. H. van Prooijen	geen
Functie:	Directeur-Bestuurder a.i.	
Aanvang/einde functievervulling:	1-12/31-12	
Aantal kalendermaanden	1 maand	
Maximum uurtarief	€ 182	
Individueel toepasselijk maximum	€ 25.300	
Werkelijk uurtarief lager dan norm	Ja	
Bezoldiging in betreffende periode	€ 7.410	€ -
Onverschuldigd betaald:	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging:	€ 7.410	€ -
Reden waarom overschrijding is toegestaan:	n.v.t.	

WNT-verantwoording 2018

Uitkering wegens beëindiging dienstverband topfunctionaris

Naam:	Dhr. J. Malschaert
Aanvang/einde functievervulling:	1-1/30-10
Omvang dienstverband:	0,83 fte
Jaar beëindiging dienstverband:	2018
Overeengekomen uitkering wegens	
beëindiging dienstverband:	€ 51.254
Individueel toepasselijk maximum:	€ 75.000
Waarvan betaald in 2018:	€ 18.107
Reden waarom overschrijding is toegestaan:	n.v.t.

TOELICHTING OP DE JAARREKENING 2018

Bibliotheekservice Fryslân

WNT-verantwoording 2018

Gegevens 2018 - Toezichthoudende topfunctionarissen:

Naam:	Dhr. Th. Piersma	Dhr. S. Kremer	Mevr. I. Rensen
Functie:	Voorzitter	Vice-Voorzitter	Lid
Aanvang/einde functievervulling:	1-1/31-12	1-1/31-12	1-1/31-12
Bezoldiging:	€ 3.840 €	2.000 €	2.000
Onverschuldigd betaald:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2018:	€ 3.840 €	2.000 €	2.000
Individueel toepasselijk maximum	€ 28.350 €	18.900 €	18.900
Reden waarom overschrijding is toegestaan:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2017:

Aanvang/einde functievervulling:	1-1/31-12	1-1/31-12	1-1/31-12
Totaal bezoldiging 2017:	€ 3.755 €	2.000 €	2.000
Individueel toepasselijk maximum	€ 27.150 €	18.100 €	18.100
Reden waarom overschrijding is toegestaan:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018 - Toezichthoudende topfunctionarissen:

Naam:	Mevr. M. v.d. Werff	Dhr. J.L. Dijkstra	Dhr. J. v. Rijs
Functie:	Lid	Lid	Lid
Aanvang/einde functievervulling:	1-1/31-12	1-1/31-12	1-1/31-12
Bezoldiging:	€ 2.203 €	2.000 €	2.000
Onverschuldigd betaald:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2018:	€ 2.203 €	2.000 €	2.000
Individueel toepasselijk maximum	€ 18.900 €	18.900 €	18.900
Reden waarom overschrijding is toegestaan:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2017:

Aanvang/einde functievervulling:	1-1/31-12	1-1/31-12	1-1/31-12
Totaal bezoldiging 2017:	€ 2.139 €	2.000 €	2.000
Individueel toepasselijk maximum	€ 18.100 €	18.100 €	18.100
Reden waarom overschrijding is toegestaan:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

TOELICHTING OP DE JAARREKENING 2018

Bibliotheekservice Fryslân

Vaststelling en ondertekening door bestuurder en toezichthouders

De directeur-bestuurder van Stichting Bibliotheekservice Fryslân te Leeuwarden heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld op 13 mei 2019.

De raad van toezicht van Stichting Bibliotheekservice Fryslân te Leeuwarden heeft de jaarrekening 2018 goedgekeurd in de vergadering van 16 mei 2019.

Het resultaat 2018 wordt verdeeld conform de resultaatbestemming in de exploitatierekening 2018.

Leeuwarden, 16 mei 2019

Dhr. H. van Prooijen
Directeur-bestuurder a.i.

Dhr. Th.R. Piersma
Voorzitter Raad van Toezicht

Dhr. F.J. Kloosterman
Vicevoorzitter Raad van Toezicht

Mevr. I.M. Rensen
Lid Raad van Toezicht

Mevr. C. van Noort
Lid Raad van Toezicht

Dhr. J.L. Dijkstra
Lid Raad van Toezicht

Dhr. J. van Rijs
Lid Raad van Toezicht

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en Raad van Toezicht van Stichting Bibliotheekservice Fryslân

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Bibliotheekservice Fryslân (hierna 'de stichting') te Leeuwarden (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Bibliotheekservice Fryslân per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018, in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 - de balans per 31 december 2018;
- 2 - de staat van baten en lasten over 2018; en
- 3 - de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, als bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregel WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekking als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.
- de bijlagen, zoals opgenomen op pagina 40 tot en met 42 van de jaarstukken.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening ***Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening***

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 16 mei 2019.
KPMG Accountants N.V.

A. van Aalsum-Jongen RA

	Jaar van aanschaf	Aanschaf waarde	Afschrijving t/m 2017	Boekwaarde 1-1-2018	% Investing 2018	Afschrijving 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Gebouwen/terreinen							
Grond	1999	€ 136.134	€ -	€ 136.134		€ -	€ 136.134
Kantoorpand/Bedrijfshal	1999	€ 2.035.488	€ 1.025.658	€ 1.009.830	2,5	€ 151	€ 1.009.679
Herinrichting afdeling F&S	2009	€ 9.080	€ 7.974	€ 1.106	10	€ 908	€ 198
Herinrichting begane grond	2016/7	€ 10.898	€ 954	€ 9.944	10	€ 1.090	€ 8.854
Aanpassing receptie	2017	€ 2.600	€ 103	€ 2.497	10	€ 260	€ 2.237
Verbouwing begane grond	2018				10	€ 19.861	€ 331
						€	€
<u>Gebouwen/terreinen</u>		€ 2.194.200	€ 1.034.689	€ 1.159.511		€ 19.861	€ 2.740
							€ 1.176.632
Machines/installaties							
Koeling serverruimte	2008	€ 8.850	€ 8.260	€ 590	10	€ 590	€ -
Telefooncentrale	2012	€ 49.835	€ 25.362	€ 24.473	10	€ 4.984	€ 19.489
Cafitesse 2100 (3x)	2013	€ 8.411	€ 8.022	€ 389	20	€ 389	€ -
Laadpaal elektriciteit	2013	€ 4.863	€ 3.983	€ 880	20	€ 880	€ -
Beveiligingsinstallatie	2014	€ 22.100	€ 14.537	€ 7.563	20	€ 4.420	€ 3.143
Verwarmingsinstallatie	2016	€ 21.620	€ 2.342	€ 19.278	10	€ 2.162	€ 17.116
Pallettruck logistiek	2018					€ 4.479	€ 248
Airco 2e verdieping	2018					€ 4.395	€ 110
Inrichting begane grond	2018					€ 4.175	€ 35
Verlichting begane grond	2018					€ 6.297	€ 52
						€	€
<u>Machines/installaties</u>		€ 115.679	€ 62.506	€ 53.173		€ 19.346	€ 13.870
							€ 58.650
Computers, hard- en software							
CRX omgeving	2013	€ 115.708	€ 107.994	€ 7.714	20	€ 7.714	€ -
HP Compaq Pro (10x)	2013	€ 4.928	€ 4.926	€ 2	20	€ 2	€ -
Storage/NAS	2014	€ 5.374	€ 3.407	€ 1.967	20	€ 1.075	€ 892
HP Proliant server	2015	€ 15.460	€ 6.983	€ 8.477	20	€ 3.092	€ 5.385
AV-installatie vergaderzaal	2017	€ 7.270	€ 879	€ 6.391	20	€ 1.454	€ 4.937
Azure koppeling Wise	2017	€ 13.500	€ 233	€ 13.267	20	€ 2.700	€ 10.567
Storage, servers	2017/8	€ 46.193	€ -	€ 46.193	20	€ 24.644	€ 13.025
						€	€
sub-totaal		€ 208.433	€ 124.421	€ 84.011		€ 24.644	€ 29.062
							€ 79.593
Kantoorinventaris							
Stellingen magazijn	2011	€ 3.599	€ 2.253	€ 1.346	10	€ 360	€ 986
Stoelen (5x Comfort, 2x Axia)	2015	€ 3.684	€ 817	€ 2.868	10	€ 368	€ 2.500
Stoelen (3x Comfort, 5x Axia)	2016	€ 4.750	€ 490	€ 4.260	10	€ 475	€ 3.785
Stoelen (4x Axia)	2017	€ 2.687	€ 135	€ 2.552	10	€ 269	€ 2.283
Stoelen/tafels vergaderzaal	2017	€ 7.845	€ 656	€ 7.189	10	€ 785	€ 6.404
Inrichting stilteruimte	2017	€ 13.042	€ -	€ 13.042	10	€ 1.304	€ 11.738
						€	€
sub-totaal		€ 35.607	€ 4.352	€ 31.256		€ -	€ 3.561
							€ 27.695
<u>Overige bedrijfsmiddelen</u>		€ 244.040	€ 128.773	€ 115.267		€ 24.644	€ 32.623
							€ 107.288
Totaal materiële vaste activa		€ 2.553.919	€ 1.225.968	€ 1.327.951		€ 63.851	€ 49.233
							€ 1.342.570

PROVINCIALE SUBSIDIEVERANTWOORDING 2018

Bibliotheekservice Fryslân

Overzicht kosten en opbrengsten per product								
Product	Totale kosten	Personeelskosten	Product-kosten	Indirecte kosten	Totale opbrengsten	Opbrengsten uit product	Product-afrekening subsidie '18	Product-begroting subsidie '18
Productgroep: Netwerkbinding								
Netwerkbeleid	€ 342.906	€ 245.578	€ 34.826	€ 62.502	€ 342.906	€ -	€ 342.906	€ 318.918
Netwerkinfrastructuur	€ 452.910	€ 249.862	€ 120.495	€ 82.552	€ 452.910	€ -	€ 452.910	€ 447.508
Totaal: Productgroep Netwerkbinding	€ 795.816	€ 495.440	€ 155.321	€ 145.054	€ 795.816	€ -	€ 795.816	€ 766.426
Productgroep: IBL, collectie en media								
Expeditie	€ 391.680	€ 217.239	€ 74.429	€ 100.012	€ 391.680	€ 18.191	€ 373.489	€ 367.950
(Centrale) catalogus en collectie	€ 338.473	€ 151.960	€ 124.819	€ 61.694	€ 338.473	€ 4.488	€ 333.985	€ 256.203
Totaal: Productgroep IBL, collectie en media	€ 730.153	€ 369.199	€ 199.247	€ 161.706	€ 730.153	€ 22.679	€ 707.474	€ 624.153
Productgroep: Innovatie en ontwikkeling								
Kennisdeling en informatie	€ 188.427	€ 142.057	€ 12.025	€ 34.345	€ 188.427	€ -	€ 188.427	€ 215.355
Wise beheer (techniek en systeem)	€ 563.747	€ 187.212	€ 273.780	€ 102.755	€ 563.747	€ -	€ 563.747	€ 567.926
Marketing en Communicatie	€ 156.102	€ 101.442	€ 26.207	€ 28.453	€ 156.102	€ 14.636	€ 141.465	€ 136.734
(Digitale) Productontwikkeling	€ 249.665	€ 199.162	€ 4.996	€ 45.507	€ 249.665	€ 2.723	€ 246.942	€ 156.242
Innovatieprojecten	€ 226.597	€ 48.683	€ 136.932	€ 40.982	€ 226.597	€ 11.041	€ 215.556	€ 217.435
Totaal: Productgroep Innovatie en ontwikkeling	€ 1.384.537	€ 678.556	€ 453.940	€ 252.041	€ 1.384.537	€ 28.400	€ 1.356.137	€ 1.293.692
Productgroep: (Meer)taligheid en Fries								
Taalontwikkeling en meertaligheid	€ 374.247	€ 167.602	€ 138.431	€ 68.214	€ 374.247	€ 77.828	€ 296.420	€ 347.929
Frysk Muzyk Argyf	€ 30.000	€ -	€ 30.000	€ -	€ 30.000	€ -	€ 30.000	€ 30.000
Tomke	€ 51.905	€ 7.399	€ 42.153	€ 2.352	€ 51.101	€ 51.101	€ -	€ -
Totaal: Productgroep (Meer)taligheid en Fries	€ 456.152	€ 175.001	€ 210.585	€ 70.567	€ 455.348	€ 128.929	€ 326.420	€ 377.929
Niet-subsidiabele producten								
Totaal: Dienstverlening instellingen	€ 1.438.629	€ 926.550	€ 268.828	€ 243.251	€ 1.453.042	€ 1.453.042	€ -	€ -
Totaal	€ 4.805.288	€ 2.644.747	€ 1.287.922	€ 872.620	€ 4.818.897	€ 1.633.050	€ 3.185.847	€ 3.062.200

Aansluiting Provinciale Subsidieverantwoording op Exploitatieresultaat organisatie:

Totale productopbrengsten	€	4.818.897
Totale productkosten	€	<u>4.805.288</u>

Resultaat op productniveau € **13.609**

Ontvangen provinciale subsidie	€	3.062.200
Besteed op subsidiabele producten	€	<u>3.185.847</u>

Resultaat op provinciale subsidieproducten € **-123.647**

Exploitatieresultaat € **-110.038**